

PALOKUNTANAISTYÖN PEREHDYTTÄMISKURSSI

TYÖKIRJA

Toimitus

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK

Kuvat

Riina Kaarla

ISBN 978-951-797-281-9

Helsinki 2007

2. toimitettu painos 2010

© SPEK ja kirjoittajat

JULKAISIJA

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK

Ratamestarinkatu 11

00520 HELSINKI

Puh. (09) 476 112, faksi (09) 4761 1400

www.spek.fi

spekinfo@spek.fi

Osittainen kopiointikielto

Tämän teoksen kopioiminen on tekijänoikeuslain (404/61) mukaisesti kielletty lukuun ottamatta Suomen valtion ja Kopiosto ry:n tekemässä sopimuksessa tarkemmin määriteltyä osittaista kopiointia opetustarkoituksiin. Teoksen muunlainen kopiointi tai tallentaminen digitaaliseen muotoon on ehdottomasti kielletty.

*Palokuntanaistyön perehdyttämiskurssi
SPEK*

TERVETULOA

Tervetuloa mukaan uuteen kivaan harrastukseen! Kurssi sopii myös kertaukseksi jo pidempään mukana olleille. Palokuntanaisten perehdyttämiskurssin tavoitteena on

- tutustua palokuntanaistyöhön upeana harrastuksena
- tutustua oman palokunnan ja sen naisosaston, pelastusliiton ja SPEKin toimintaan
- tutustua palokuntaan yhdistystoiminnan näkökulmasta
- tutustua maamme palo- ja pelastustoimen järjestelmään
- oppia onnettomuuksien ehkäisyä ja muita turvallisuustaitoja.

KIRJOITA YLÖS KÄYTÄNNÖN ASIAT:

Kouluttajina toimivat:

Koulutuspaikka on:

Kokoontumiskerrat ovat:

Harjoitukset:

Muuta muistettavaa:

TERVETULOA!

TOIMINTA-AJATUS

Seuraavassa esitellään muutamia asioita, joiden avulla palokuntanaistyötä on pyritty määrittelemään. Miltä ne sinusta kuulostavat? Oletko samaa mieltä? Haluaisitko lisätä määritelmiin jotain?

Palokuntanaistoiminnan visio:

Palokuntanaisosastot toimivat elinvoimaisina turvallisuusasioiden ja palokuntakulttuurin ylläpitäjinä toiminta-alueellaan eri yhteistyötahojen kanssa.

Palokuntanaistoiminnan arvot:

- tasapuolisuus
- monimuotoisuus
- ihmisyyys
- paikallisuus
- ajassa ja kehityksessä kiinni oleminen
- perinteiden kunnioittaminen.

Poimintoja palokuntanaistyön toimintaohjeesta (2006):

Palokuntanaistyö on osa palokuntien harrastustoimintaa. Palokuntanaisosastolla voi olla sammutus- tai pelastustoimintaan liittyviä tuki- ja huoltotehtäviä palokuntanaistyön tavoitteiden mukaisen toiminnan lisäksi. Toiminnan tarkoituksena on tukea palokunnan toimintaa, herättää ja edistää jäsenten myönteistä suhtautumista palontorjuntaan ja yleiseen turvallisuuteen sekä levittää paloturvallisuuteen ja omaehtoiseen suojeluun liittyvää tietoutta kansalaisille.

Palokuntanaistyön tarkoituksena on myös antaa palokuntanaisille tietopuolista ja käytännöllistä pelastusalan opetusta ja harjoitusta, jotta he pystyvät toimimaan turvallisesti palokunnassa, kasvamaan tehtävässään sekä kehittämään ja toteuttamaan itseään.

MUISTIINPANOJA:

PALOKUNTANAISTYÖN TOIMINTAMUOTOJA

Palokuntanaisosastoissa ympäri Suomen on hyvin monipuolista toimintaa. Mitä toimintamuotoja omasta osastostasi löytyy?

- hälytysmuonitus
- muu sopimuspohjainen tehtävä
- valistus ja neuvonta
- koulutus palokuntanaisille
- mahdollisuus kouluttaa muita
- nuorisotyö
- veteraanityö
- palokuntakulttuurin ylläpito
- yhdistystoiminta ja hallinnolliset tehtävät
- palokunnan huoltotehtävät
- tapahtumien järjestäminen
- kansainvälinen toiminta, esim. ystävyystoiminta
- virkistys ja hyvinvointi
- kilpailutoiminta (osastokilpailu, SM-lines, CTIF)
- muu toiminta, mikä:

Minua kiinnostaa erityisesti:

JÄSENYYS NAISOSASTOSSA

Minun oikeuteni palokuntanaisosaston jäsenenä:

Minun velvollisuuteni palokuntanaisosaston jäsenenä:

MINUN PALOKUNTANI

YLEISTÄ PALOKUNTA- JA JÄRJESTÖTOIMINNASTA

1838: _____

1906: _____

SPEK = _____

SSPL = _____

SPPL = _____

PALOKUNTA RY

Palokuntayhdistys on rekisteröity yhdistys (tyypillisesti VPK). Sen toimintaa ohjaavat yhdistyksen puheenjohtaja ja hallitus. Korkein päättävä elin on yhdistyksen vuosikokous, jossa päätetään seuraavan vuoden toiminta- ja taloussuunnitelmasta, hallituksen kokoonpanosta ja hyväksytään edellisen vuoden toiminta- ja talouskertomukset.

ALUEELLINEN PELASTUSLIITTO

Palokunnat ovat pelastusliittojen jäseniä. Suomessa on 13 pelastusalan liittoa. Pelastusliittojen tehtävänä on mm. kouluttaa palokuntalaisia pelastuslaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Jokaisessa liitossa on naistyötoimikunta tai -valiokunta tai vähintään naistyön vastaava ohjaamassa ja suunnittelemassa alueellista palokuntanaistyötä.

SUOMEN PELASTUSALAN KESKUSJÄRJESTÖ SPEK

Pelastusliitot ovat SPEKin jäseniä. SPEK mm. tuottaa koulutusmateriaaleja (kuten tämän oppaan) ja edistää vapaaehtoisten järjestötoimintaa. SPEKin palokuntapalvelujen järjestötiimissä työskentelee järjestöohjaaja, jonka vastuualueelle kuuluu palokuntanaistyön yleinen koordinointi Suomessa.

SPEK julkaisee palokuntanaisten lehteä Paloposti Leidiä. Lehteä lähetetään jokaiseen osastoon 1 kpl ja sitä voi myös tilata itselleen edulliseen hintaan (www.palopostileidi.fi).

SPEKin hallitus nimeää vuosittain valtakunnallisen naistyötoimikunnan, joka antaa palokuntanaistyön asiantuntija-apua SPEKille. Toimikunnan alaisuudessa voi toimia työryhmiä – kuten koulutustyöryhmä, joka on ollut mukana tämän oppaan suunnittelussa ja toteutuksessa.

PAIKALLINEN, ALUEELLINEN JA VALTAKUNNALLINEN TASO

Täydennä nimitiedot taulukkoon

Paikallinen taso:

Naisosasto:	
Osastonjohtaja:	
Koulutusvastaava:	
Sihteeri:	

Palokunta:	
Palokunnan päällikkö:	

Alueellinen taso:

Pelastusliitto:	
Toiminnanjohtaja:	
Naistyönjohtaja:	

Valtakunnallinen taso:

SPEK	Palokuntapalvelut, järjestötiimi
Palokuntajohtaja:	
Järjestöpäällikkö:	
Järjestöohjaaja (naistyö):	
Paloposti Leidi:	
HAKA-koordinaattori:	

SPEK	Valtakunnallinen naistyötoimikunta
Puheenjohtaja:	
Oman alueen edustaja:	

PALOKUNTAOSASTOT

Hälytysosasto

Hälytysosasto on tehnyt palokuntasopimuksen pelastuslaitoksen kanssa. Osaston toimintaa johtavat palokunnan päällikkö ja varapäälliköt koulutuspäällikön avulla. Hälytystehtävässä toimivaa yksikköä johtaa yksikönjohtaja. Yksikkö muodostuu sammu-
tusautosta ja siinä toimivista sammutusmiehistä, joilla on tehtävään koulutus.

Nuoriso-osasto

VPK:t ovat tehneet nuorisotyötä jo noin 100 vuotta. Nuoriso-osastossa on 7–17-vuotiaille nuorille suunnattua palokuntatoimintaa. Joissakin palokunnissa on varhaisnuorille oma osastonsa ja vetäjänsä. Nuoriso-osaston toiminnan tavoitteena on kasvat-
taa nuorista turvallisuustaitoisia kansalaisia. Tavoitteena on myös, että ainakin osa nuorista jatkaa yhdistyksessä myös nuorisotoiminnan jälkeen hälytys- ja muissa osas-
toissa sekä kouluttajina.

Pelastusliitot järjestävät yhteistyös-
sä palokuntien kanssa yleensä vuo-
sittain kesäleirin, ja joka neljäs vuo-
si järjestetään kansainvälinen Suur-
leiri (viimeksi 2010). Leireille osallis-
tuminen on paitsi hauskaa myös
tärkeää, sillä leireillä suoritetaan
palokuntanuorten kurssijärjestelmän
mukaisia kursseja. Niillä opetellaan
oman ikäluokan mukaisia palokun-
talais- ja turvallisuustaitoja.

Nuorten ohjaajina toimivat palokunnan jäsenet, nimetyt osaston kouluttajat, naisosasto-
laiset sekä hälytysosastolaiset. Osaston toimintaa johtaa nuoriso-osaston johtaja apu-
naan varajohtajat ja kouluttajat.

Veteraaniosasto

Veteraaniosasto muodostuu palokunnassa pitkään toimineista jäsenistä, jotka eivät
enää ole mukana esim. hälytysosaston tehtävissä. Veteraanit mm. keräävät ja ylläpitä-
vät palokuntaperinteitä, kunnostavat ja entisöivät rakennuksia, autoja ja kalustoja, aut-
tavat muita osastoja tapahtumien järjestämisessä ja järjestävät omia retkiä.

Soittokunta

Palokuntien soittokuntien historiaan kuuluvat paitsi seremonialliset tehtävät, myös häly-
tystoiminta: tulipaloissa puhaltajat antoivat signaaleja sammutustöissä oleville. Palo-
kuntamusiikki onkin pääosin puhallinmusiikkia. Nykyisin soittokunnat esiintyvät erilaisis-
sa tilaisuuksissa, esim. pikkujouluissa, kyläjuhlissa ja palokuntakilpailuissa. Soittokun-
taperinnettä ylläpidetään maassamme yli kahdessakymmenessä palokunnassa.

Järjestöosasto ja muut osastot

Järjestöosasto on yleisnimitys palokunnan muille osastoille. Osaston nimi voi olla myös esimerkiksi harrastusosasto tai tukiosasto. Järjestöosaston jäsenet avustavat palokuntaa sen toiminnan järjestelyissä, tapahtumissa ja varainhankinnassa. Varsinkin tanssilavan omistavilla palokunnilla järjestöosasto on tärkeä. Palokunnassa saattaa toimia myös esimerkiksi näytelmäkerho, orkesteri, sukellusryhmä tai urheiluseura.

PIIRRÄ OMAN YHDISTYKSESI ORGANISAATIOKAAVIO

PELASTUSTOIMI SUOMESSA

www.intermin.fi
www.pelastustoimi.fi

HALLINTOA

Suomen julkishallinto muodostuu valtion ylimmistä elimistä ja valtionhallintojärjestelmästä, joka sisältää keskushallinnon, aluehallinnon ja paikallishallinnon. Vastuun pelastustoimen eri tehtävien hoitamisesta jakavat valtio ja kuntien ylläpitämät 22 alueellista pelastuslaitosta.

Sisäasiainministeriön keskeisiin tehtäviin kuuluu pelastushallinnon virastojen ja laitosten ohjaus ja valvonta. Sisäasiainministeriö työskentelee läheisessä yhteistyössä pelastuslaitosten kanssa ja ohjaa sekä valvoo yhteistyössä aluehallintovirastojen (AVI) kanssa kunnallista pelastustointia.

Aluehallintovirastojen pelastustoimen ja varautumisen vastuualue ohjaa ja johtaa pelastustoimen suunnittelua sekä huolehtii osaltaan suunnitelmien yhteensovittamisesta. Lisäksi se valvoo ja arvioi pelastuspalvelujen saatavuutta ja tasoa.

Sisäasiainministeriön johtama pelastustoimen valtakunnallinen kehittämistoiminta sekä Pelastusopiston toiminta rahoitetaan valtion talousarviosta. Alueelliset pelastuslaitokset saavat määrärahansa kunnilta. Palosuojelurahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, joka toimii sisäasiainministeriön hoidossa ja valvonnassa. Rahasto myöntää vuosittain avustuksia tulipalon ehkäisyn ja pelastustoiminnan edistämistä koskeviin hankkeisiin.

Vapaaehtoiset palokunnat, laitospalokunnat ja tehdaspalokunnat osallistuvat pelastustoimen tehtävien hoitamiseen alueen pelastustoimen kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti. Pelastustoimessa työskentelee noin 24 000 henkilöä, joista päätoimisia on noin 5 000, vapaaehtoisia noin 15 000 ja sivutoimisia 4 000 henkilöä.

ALUEELLINEN PELASTUSTOIMI

Kunnilla on lakisääteinen velvollisuus järjestää pelastustoimen tehtävien hoito yhteistoiminnassa pelastustoimen alueella. Suomi on jaettu valtioneuvoston päätöksellä 22 pelastustoimen alueeseen. Yhteistyössä toimivia kuntia on eniten Varsinais-Suomen alueella (56 kuntaa), kun taas Helsinki muodostaa yksinään yhden alueen.

Pelastuslaitokset hoitavat alueellaan pelastustoimen tehtävät yhdessä sopimuspalokuntien kanssa. Vapaaehtoiset palokunnat, laitospalokunnat ja tehdaspalokunnat kuuluvat pelastustoimen järjestelmään tekemänsä sopimuksen perusteella.

Pelastusyksiköt on hajautettu alueiden kuntiin paloasemille, joita on yli 700. Pelastuslaitoksen päätoiminen henkilöstö hoitaa pelastustoimeen kuuluvat viranomaistehtävät kuten esimerkiksi palotarkastukset ja väestönsuojelun suunnitelmat. Sopimuspalokuntien tehtävät määräytyvät paikallisen tarpeen mukaan.

Pelastustoimi jaetaan kolmeen osa-alueeseen

1. onnettomuuksien ehkäisy ja valistus (tulipalot ja muut onnettomuudet)
2. pelastustoiminta (kiireellinen apu pelastamiseksi, suojaamiseksi, vahinkojen rajoittamiseksi ja seurauksien lievittämiseksi)
3. väestönsuojelu (varautuminen ihmisten ja omaisuuden suojaamiseen poikkeusoloissa).

Pelastuslaitoksien tehtävät

- pelastustoimen valistus ja neuvonta
- asiantuntijana toimiminen pelastustointa koskevilla asioilla
- onnettomuuksien ehkäisy, vahinkojen rajoittaminen sekä palotarkastus
- pelastustoiminta ja väestönsuojelu
- eri viranomaisten ja muiden tahojen toiminnan yhteensovittaminen
- pelastustoimen henkilöstön kouluttaminen.

MUUT VIRANOMAISET

Monet muut viranomaiset ja tahot ovat pelastusviranomaisten ohella velvollisia osallistumaan pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun. Näitä ovat mm:

- Hätäkeskuslaitos, poliisi ja rajavartiolaitos
- Puolustusvoimat
- sosiaali- ja terveysministeriö ja Kansanterveyslaitos
- Lääkelaitos ja sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvonta
- Säteilyturvakeskus
- Työterveyslaitos ja ympäristöministeriö
- maa- ja metsätalousministeriö ja Metsähallitus
- liikenne- ja viestintäministeriö
- Ilmailulaitos, Ilmatieteen laitos ja Merenkulkulaitos.

Mihin viranomaisiin tai järjestöihin oma palokuntasi on yhteyksissä? Millaisia sopimuksia sillä on? Mitkä ovat sen tärkeimmät yhteistyökumppanit?

PELASTUSLAKI 2011

Vuoden 2003 pelastuslaki korvataan uudella keväällä 2011. Voimassaoleva pelastuslaki löytyy Finlex-lakitietokannasta www.finlex.fi.

Pelastuslaki on ollut uudistusten kohteena viime vuosikymmeninä. 1999 alussa voimaan tullut pelastustoimilaki (561/1999) korvasi vuonna 1975 annetun lain palo- ja pelastustoimesta (559/1975) ja vuonna 1958 annetun väestönsuojelulain (438/1958). Uudistuksessa koottiin siis silloiset normaali- ja poikkeusolojen järjestelyjä koskevat säännökset samaan lakiin.

Pelastustoimen järjestelmän kehittämiseksi säädettiin laki pelastustoimen alueiden muodostamisesta (1214/2001), joka tuli voimaan 2002. Lain mukaan kuntien tuli järjestää kunnan pelastustoimen palvelujen tuottaminen yhteistoiminnassa valtioneuvoston määräämillä pelastustoimen alueilla 1.1.2004 alkaen. Valtioneuvosto päätti 7.3.2002 maan jaettavan 22:een pelastustoimen alueeseen.

Pelastustoimilaki korvattiin uuden alueellisen pelastustoimen järjestelmän myötä uudella pelastuslailla 2003 (468/2003). Pelastustoimen alueellistaminen edellytti pelastustoimilain säännösten muuttamista uutta alueellista järjestelmää vastaaviksi, vaikka pelastustoimen tehtävät pysyivät sinänsä ennallaan. Säännöksiä tarkistettiin yleisemminkin pelastuslain säätämisen yhteydessä. Erityisesti onnettomuuksien ehkäisyä ja palotarkastustoimintaa koskevaan sääntelyyn jäi kuitenkin vielä kehittämistarpeita.

2011 uudistus

2011 pelastustoimintaa, onnettomuuksien ehkäisyä ja väestönsuojelua sääntelevä pelastuslaki kohtaa kokonaisuudistuksen. Uudessa pelastuslaissa määritellään nykyistä selkeämmällä tavalla jokaisen ihmisen ja yhteisön veloitteet turvallisuuden ylläpitämisessä ja eri tahojen vastuut pelastustoimen tehtävien hoitamisessa. Uudessa laissa onnettomuuksien ehkäisyä kohdistetaan riskien mukaan, väestönsuojien rakentamisen veloitteita kevennetään ja sopimuspalkokuntien toimintaedellytyksiä parannetaan.

Hallitus hyväksyi 18.11.2010 esityksen uuden pelastuslain ja meripelastuslain muuttamisesta annetun lain sisällöksi. Valtioneuvosto hyväksyi myös yhteisen väestönsuojelua ja väestönsuojien rakentamista koskevan lausuman. Tasavallan presidentti antoi esityksen eduskunnalle 19.11.2010.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu keväällä 2011.

Tehtävä perehdyttämiskurssille:

Tutustukaa yhdessä pelastuslakiin erityisesti niiltä osin, kuin se koskee

- jokaisen toimintavelvollisuuksia
- pelastustoimen tehtävien hoitoa ja
- vapaaehtoistoimintaa.

PELASTUSLAKI 2011

1 luku Yleiset säännökset

1 § Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahtuttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti

2 § Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään ihmisten, yritysten sekä muiden yhteisöjen ja oikeushenkilöiden velvollisuudesta:

- 1) ehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia*
- 2) varautua onnettomuuksiin sekä toimintaan onnettomuuksien uhatessa ja sattuessa;*
- 3) rajoittaa onnettomuuksien seurauksia*
- 4) rakentaa ja ylläpitää väestönsuojia*
- 5) osallistua pelastustoiminnan tehtäviin ja väestönsuojelukoulutukseen.*

2 luku Yleiset velvollisuudet

3 § Yleinen toimintavelvollisuus

Jokainen, joka huomaa tai saa tietää tulipalon syttyneen tai muun onnettomuuden tapahtuneen tai uhkaavan eikä voi heti sammuttaa paloa tai torjua vaaraa, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan siitä vaarassa oleville, tekemään hätäilmoituksen sekä ryhtymään kykynsä mukaan pelastustoimenpiteisiin.

4 § Huolellisuusvelvollisuus

Jokaisen on oltava huolellinen tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran ja vahingon välttämiseksi.

14 § Omatoiminen varautuminen

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan:

- 1) ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä*
- 2) varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa*
- 3) varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät*
- 4) ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi.*

17 § Palovaroittimet

Huoneiston haltija on velvollinen huolehtimaan siitä, että asunto varustetaan riittävällä määrällä palovaroittimia tai muita laitteita, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia.

4 luku Pelastustoimen organisaatio ja vastuu pelastustoimen tehtävistä

25 § Pelastuslaitos sekä sopimuspalokunnat ja muut vastaavat yhteisöt

Pelastustoimen tehtävien hoitamista varten alueen pelastustoimella tulee olla pelastuslaitos. Alueen pelastustoimi voi sopia tehtävien hoitamisesta vapaaehtoisen palokunnan, laitospalokunnan, teollisuuspalokunnan, sotilaspalokunnan (sopimuspalokunnat) tai muun pelastusalalla toimivan yhteisön kanssa. Sopimuspalokunnille ja edellä tässä momentissa tarkoitetuille muille yhteisöille ei kuitenkaan saa antaa tehtäviä, joihin liittyy merkittävää julkisen vallan käyttöä.

7 luku Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

51 § Vapaaehtoistoiminta

Pelastustoimen tehtävissä voidaan käyttää apuna vapaaehtoisia organisaatioita ja henkilöitä, ei kuitenkaan tehtävissä, joihin sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Vapaaehtoisten osallistumisesta pelastustoimeen voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

52 § Vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä.

53 § Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Tämän lain 25 §:ssä tarkoitettuun sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalle savusukeltajalle ja muuta vastaavaa raskasta työtä tekeväälle on järjestettävä pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvien terveys-vaarojen ja -haittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä henkilön turvallisuuden, työ-kyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi tarkoitetut tehtävien edellyttämät työ-terveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:ssä säädettyjä tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennaltaehkäisevät palvelut siltä osin kuin hänellä ei ole oikeutta työterveys-huoltolaissa tarkoitettuun työterveyshuoltoon työsuhteen perusteella.

54 § Sopimuspalokuntaan kuuluvan ja vapaaehtoishenkilöstön työturvallisuus

Tämän lain 25 §:n mukaiseen sopimuspalokuntaan kuuluvan pelastustoimintaan osallistuvan työturvallisuuteen sovelletaan työturvallisuuslakia (738/2002).

Pelastustoimintaan muutoin kuin 1 momentissa tarkoitetulla tavalla vapaaehtoisesti osallistuvan työturvallisuuteen sovelletaan työturvallisuuslain 55 §:ää.

KODIN TURVATIETOA: TULIPALOJEN EHKÄISY

Tulipalojen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisy on ensisijaisen tärkeä tehtävä. Turvallisuus lähtee korvien välistä eli omasta ajattelusta. Aivan liian usein onnettomuuden syyinä on kuvitelma ”ei minulle voi sattua mitään niin ikävää”.

LIIKAA TULIPALOJA

Tulipaloja syttyy vuosittain noin 14 000–15 000, joista rakennuspaloja noin 4 500. Näiden lisäksi tapahtuu runsaasti rekisteröimättömiä pienempiä paloja, jotka sammuvat itsekseen tai onnistutaan sammuttamaan itse. **Ilkivaltaisten tuhopolttojen määrä on vuosittain jopa yli 3 000.** Tuhopolttoja voi estää mm. riskikohteiden valvonnalla, roskakatosten oikealla sijoittelulla ja varastoimalla tavarat oikein.

Lasten luvattomaan tulen käsittelyyn tulee puuttua. Jokaiseen tulitikku”leikkiin” sisältyy suuren onnettomuuden riski. Myös alaikäiset ovat korvausvelvollisia aiheuttamistaan vahingoista.

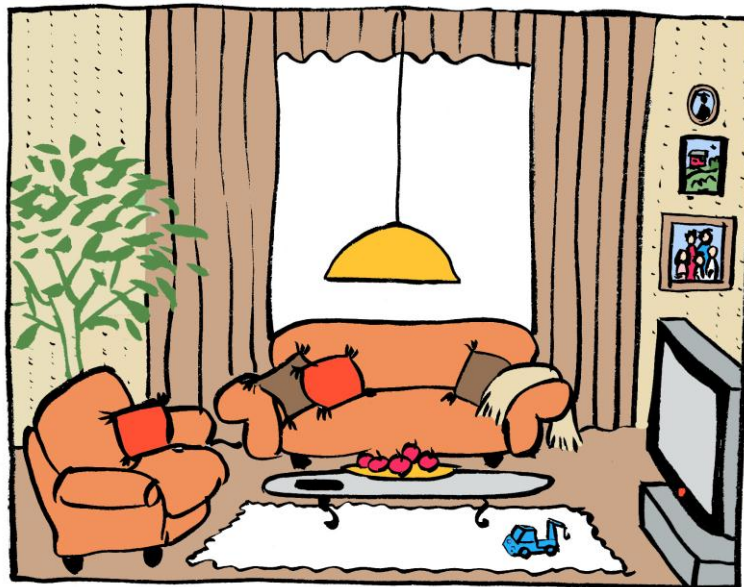
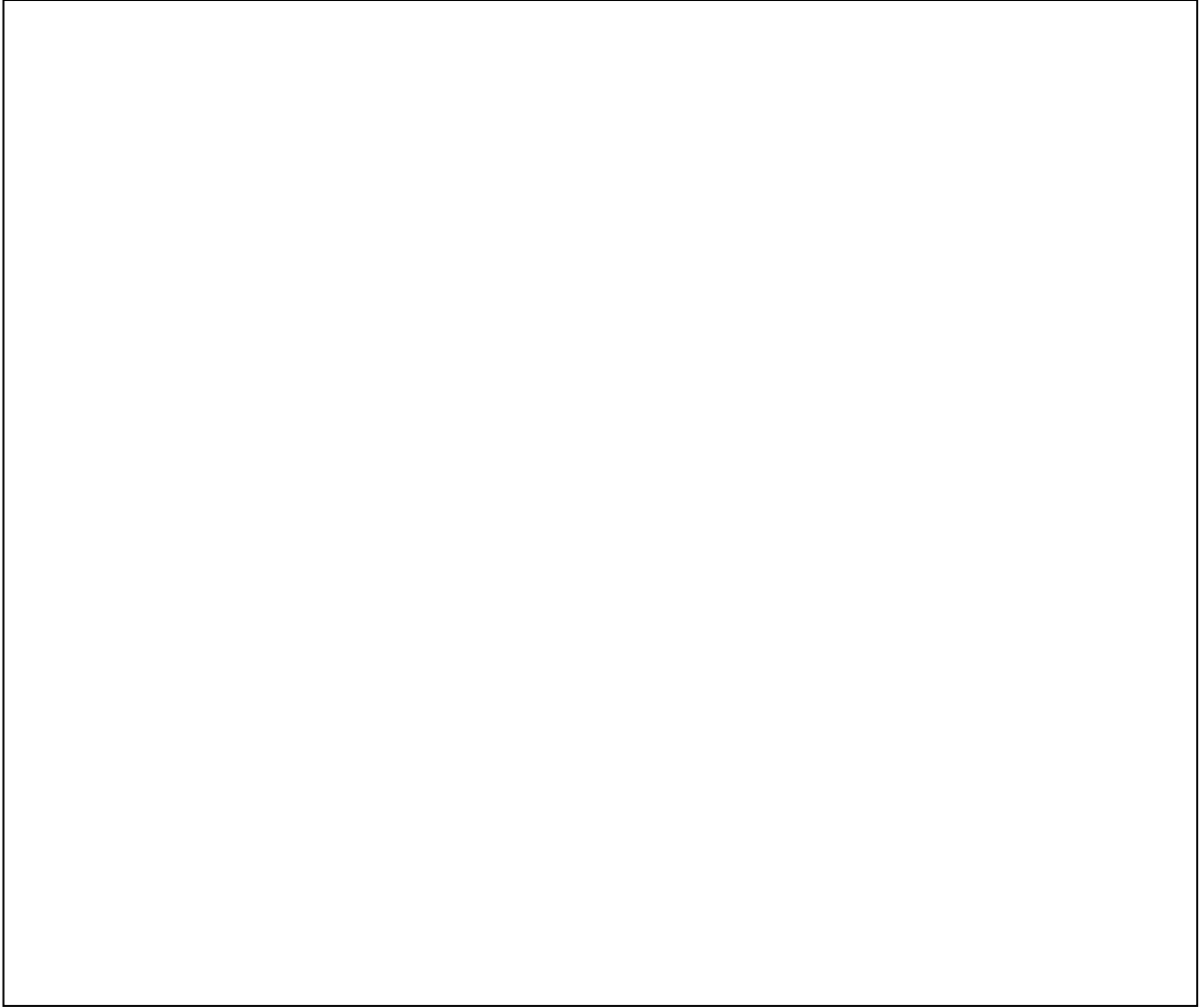
Kodin tiloista eniten tulipaloja tapahtuu keittiössä. Seuraavana tulevat sauna ja parveke- ja terassitilat. Niitä seuraavat tekniset tilat, kuten autotalli, varasto tai kodinhoituhuone. Niitä seuraa olohuone ja viimeisenä tulee makuuhuone.

ESTÄ YLEISIMMÄT SYTTYMISSYYT

1. Vie vioittunut laite tai rikkoutunut sähköjohto heti huoltoon alan ammattilaiselle, äläkä korjaa itse. (Syttymissy: sähkölaitteen tai -asennuksen viat, häiriöt tai huollon laiminlyönti.)
2. Säilytä tulentekovälineet poissa lasten ulottuvilta, esim. lukollisessa laatikossa. (Syy: tulitikut ja tulentekovälineet.)
3. Älä tupakoi sisällä. Voit torkahtaa, jolloin tupakka sytyttää helposti tulipalon. (Syy: tupakointi.)
4. Käytä tulisijaa käyttöohjeiden mukaisesti. Nuohouta tulisija ja savuhormi säännöllisesti. (Syy: nokipalo.)
5. Varmista riittävät tulisijojen suojaetäisyydet. Älä kuivata pyykkejä löylyhuoneessa. (Syy: riittämätön suojaetäisyys.)
6. Sijoita valaisin ja muut kuumenevat sähkölaitteet niin, että ne eivät aiheuta palovaa-
raa. Siirrä kuuma tai lämmin tuhka vain syttymättömään astiaan. (Syy: kuuma tai hehkuva esine tai tuhka.)
7. Estä takasta kimpoavat kipinät suojaverkolla tai -luukuilla. (Syy: kipinä tai kekäle tulisijasta tai hormista.)
8. Älä koskaan jätä ruokaa yksin liedelle kypsymään. (Syy: valvoton ruoanvalmistus.)
9. Sijoita kynttilät harkiten ja sammuta ne aina, jos olet viimeinen huoneesta poistuja. (Syy: kynttilä, tuikku, soihtu tai roihtu.)

Lähde: www.spek.fi > Paloturvallisuus

NÄIN PARANNAN PALOTURVALLISUUTTA:

KODIN TURVATIETOA: PALOVAROITIN

Ota palovaroitin kaveriksi ja tarkasta myös naapurin, sukulaisen tai ystävän palovaroittimen toimintakunto!

PALOVAROITIN AUTTAA HAVAITSEMAAN PALON

Palovaroitin on lakisääteinen varuste jokaisessa kodissa ja vapaa-ajan asunnossa. Sen hankinnasta ja toimintakunnosta vastaa asunnon haltija eli asukas. Uuden asetuksen mukaan palovaroittimia on oltava vähintään yksi kutakin alkavaa 60 m² kohti.

Turvallisessa kodissa palovaroitin on joka kerroksessa, kaikissa makuuhuoneissa ja eteisessä. Jos palo alkaa makuuhuoneesta, palovaroitin herättää nukkuvan ajoissa. Asunnon uloskäyntireiteille sijoitettu palovaroitin havaitsee muissa tiloissa syttyvän tulipalon ja auttaa suunnistamaan savussa ja pimeässä (on olemassa myös valohälyttimellä varustettuja varoittimia).

Palovaroittimen oikea paikka on vähintään puolen metrin päässä seinästä ja muista esteistä katossa, sillä savu ja lämpö nousevat ylöspäin. Pöly, jatkuva veto, keittiörasvat, kuumuus ja kosteus voivat aiheuttaa palovaroittimen toiminnassa häiriöitä. Vältä palovaroittimen asentamista ilmanvaihtoventtiilien edustalle, keittiöön ja pesutiloihin, koska niissä palovaroittimet voivat vikaantua. Tarkemmat ohjeet löydät palovaroittimen mukana tulevista asennusohjeista.

Mikäli asuinrakennukselle on haettu rakennuslupaa 1.2.2009 tai sen jälkeen, tulee asunnot varustaa sähköverkkoon kytketyillä palovaroittimilla huoneistokohtaisesti. Sähköverkkoon kytketty palovaroitin on lieteen tai huoneistosauan kiukaaseen verrattava laite, jonka saa asentaa vain sähköalan ammattilainen.

Valitse oikea varoitin

1.1.2010 lähtien myytävissä palovaroittimissa tulee olla seuraavat merkinnät:

- CE-merkintä liitetietoinaan mm. valmistuspäivämäärä tai eränumero sekä standardin numero EN 14604
- valmistajan suosittelema palovaroittimen uusimisajankohta
- ionisaatioon perustuvat eli radioaktiivista ainetta sisältävät palovaroittimet on merkittävä lisäksi säteilyturvallisuutta koskevien vaatimusten mukaisesti.

Palovaroitinta ei saa hävittää talousjätteen mukana. Palovaroitin ja muut varoittimet hävitetään sähkö- ja elektroniikkajätteen (SER) mukana. Paikkakuntasi keräyspisteet löytyvät kaupungin tai kunnan neuvonnasta, useimmiten jätehuollon tai ympäristöhuollon alta.

Kuten muutkin laitteet, myös palovaroittimet voivat vikaantua iän myötä tai niiden toimintakyky voi heikentyä. Siksi on suositeltavaa uusia vanhat laitteet tarpeen mukaan.

KODIN TURVATIETOA: PELASTAUTUMINEN

Perussääntö on: tunne kaksi tietä turvaan. Poistumisreittien pitäminen esteettöminä on tärkeää. Tärkeää on myös, että kaikki asukkaat tuntevat poistumisreitit ja osaavat käyttää niitä.

POISTUMINEN JA PELASTAUTUMINEN

Palon syttyessä kuuluu varoittaa muita ja pelastaa vaarassa olevat. Jos palonalku on pieni, alkusammutusta kannattaa yrittää itseään vaarantamatta. Jos palo leviää eikä sammutus onnistu, tilasta on poistuttava. Paloa rajoitetaan sulkemalla ovet, ikkunat ja ilmanvaihto. Hälytys numeroon 112 tehdään turvallisesta paikasta.

Pelastautuminen on tärkeää: vain huolehtimalla omasta turvallisuudestaan voi auttaa muita. Pelastautumista ja erilaisia poistumisreittejä kannattaa harjoitella.

Pelastautumisessa huomioitavia asioita ovat:

- pidä poistumisreitit esteettöminä
- älä avaa ovea paloa kohti (kuuma ovi)
- älä koskaan mene savuiseen tilaan (esim. rappukäytävä)
- harjoittele poistumisreittien käyttöä (myös pimeässä)
- älä käytä hissiä
- varmista varatie (esim. parveke, ikkuna)
- älä mene parvekkeelle, jos alla palaa.

Jos porraskäytävässä on savua:

- pysy asunnossa ja sulje ovi
- mene parvekkeelle tai avoimen ikkunan luo
- hälytä apua, herätä huomiota
- odota apua, älä hyppää!

Rakennuksen osoitenumeron tulee näkyä pimeälläkin kadulle saakka.

PELASTUSSUUNNITELMA

Pelastussuunnittelu on osa omatoimista varautumista. Pelastuslain mukaan pelastussuunnitelma tulee tehdä asuintaloon, jossa on vähintään viisi huoneistoa sekä yrityksiin ja erilaisiin laitoksiin. Sen tekeminen on suositeltavaa myös pienemmissä kohteissa (esim. omakotitalo). Suunnitelman voi tehdä vapaamuotoisesti, mutta hyvään alkuun pääsee käyttämällä valmiita pohjia. Niitä löytyy esim. pelastuslaitosten ja SPEKin kotisivuilta.

Pelastussuunnitelmalla pyritään varmistamaan turvallisuuden perusasiat asukkaille sekä tiloissa työskenteleville ja vieraileville. Suunnitelmaan sisältyy seuraavia elementtejä:

Alueen riskikartoitus. Esimerkkejä huomioitavista kohteista ovat liikenne, kuljetukset (esim. kemikaalit) ja sijainti (esim. teollisuuslaitosten läheisyydessä). Ympäristössä kannattaa tarkastaa esim. roskakatosten sijainti ja pyrkiä eliminoimaan ilkivaltatekijöitä (esim. tuhopoltot).

Poistumisturvallisuus. Tulipalon sattuessa rakennuksesta pitää pystyä poistumaan nopeasti ja turvallisesti. Poistuttaessa varoitetaan muita rakennuksessa olevia ja poistutaan rakennuksesta sovitulle kohtaupaikalle.

Alkusammutusvälineet ja niiden sijainti. On tärkeää, että kaikki asukkaat muistavat niiden sijainnin ja osaavat käyttää niitä.

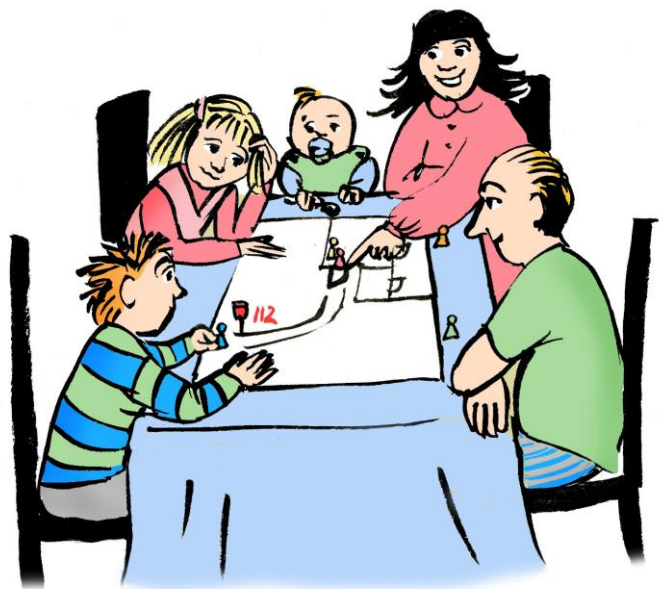
Varoittimet ja niiden huolto. Varoittimien kunnosta tulee pitää huolta. On hyvä auttaa myös esim. ikääntynyttä ystävää tai sukulaista kodin turvavälineiden kunnan tarkastuksessa.

Tulipalon ja vahinkojen rajoittaminen. Ennen poistumista pyritään sulkemaan ikkunat ja ovet palon rajoittamiseksi.

Hälytyksen teko. Hätälmoitus tehdään turvallisesta paikasta. Erikseen kannattaa miettiä, mitä tulee huomioida yöaikaan ja eri vuodenaikoina.

Kaikkien asukkaiden tulee osallistua suunnitelman tekoon ja pelastautumisen harjoitteluun kykyjensä mukaan. Suunnitelma tulee päivittää, jos tulee oleellisia muutoksia.

Tehtävä: tutustu taloyhtiösi tai työpaikkasi pelastussuunnitelmaan. Jos asut omakotitalossa, voitte laatia perheen kanssa yhdessä oman pelastussuunnitelman. Suunnitelman voi tehdä vapaamuotoisesti. Suunnitelmapohjia löytyy mm. SPEKin ja pelastuslaitosten kotisivuilta.

KODIN TURVATIETOA: HÄTÄILMOITUKSEN TEKO

Hätänumeroon 112 tulee soittaa aina kiireellisissä, todellisissa hätätilanteissa hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön ollessa uhattuna tai vaarassa, tai jos on syytä epäillä näin olevan.

Suomessa on käytössä vain yksi hätänumero: 112. Sama hätänumero toimii kaikissa EU-maissa. Voit soittaa hätänumeroon 112 maksutta mistä tahansa puhelimesta. Soittaessasi hätänumeroon muista seuraavat asiat:

1. Soita hätäpuhelu itse, jos voit

2. Kerro, mitä on tapahtunut

3. Kerro tarkka osoite ja kunta

4. Vastaa sinulle esitettyihin kysymyksiin

5. Toimi annettujen ohjeiden mukaan

6. Lopeta puhelu vasta saatuasi siihen luvan

Opasta auttajat paikalle. Soita uudestaan, mikäli tilanne muuttuu.

KODIN TURVATIETOA: ALKUSAMMUTUS

Alkusammutinta tulee käyttää mahdollisimman aikaisessa vaiheessa omaa turvallisuutta vaarantamatta. Alkusammuttimen käyttö antaa aikaa palokunnan saapumiselle ja saattaa estää tulipalon leviämisen syttyneestä kohdasta muihin tiloihin.

ALKUSAMMUTTIMIA

Alkusammuttimia ovat pienet, helposti käytettävät sammuttimet, joilla voi sammuttaa pienpalon tai alkavan palon. Alkusammuttimia ovat

- sammutuspeite
- käsisammutin (esim. jauhesammutin tai nestesammutin)
- pikapaloposti (kerrostaloissa ja teollisuudessa)
- paloposti (sisällä tai ulkona)
- sankoruisku
- palotynnyri ja paloämpäri.

Jokin tai joitain alkusammuttimia kannattaa hankkia joka talouteen, sijoittaa ne helposti saataville ja harjoitella niiden käyttöä. Alkusammuttimena voidaan hätätapauksessa käyttää myös tavallista vesilettoa, ämpäriä tai esimerkiksi vaikeasti syttyvästä materiaalista valmistettua, riittävän paksua mattoa. Ulkotiloissa voi käyttää esimerkiksi hiekkaa tai maa-ainesta. Alkusammutuksen onnistuttua tarkastetaan, että palo on varmasti sammunut eikä jää kytemään esim. rakenteisiin tai maapohjaan.

MITKÄ OVAT KÄSISAMMUTTIMELLA SAMMUTTAMISEN YLEISET OHJEET?

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

KODIN TURVATIETOA: OMATOIMINEN VARAUTUMINEN

Jokainen pystyy varautumaan omassa kodissaan ja asuinympäristössään erilaisten onnettomuuksien ja vaaratilanteiden varalta. Omatoimisen varautumisen opeilla selviää äkillisistä häiriötilanteista ja poikkeusoloista paremmin ja turvallisemmin.

OMATOIMINEN VARAUTUMINEN

Omatoiminen varautuminen on määritelty pelastuslaissa. Omatoiminen varautuminen tarkoittaa

- onnettomuuksien ehkäisyä
- ihmisten, omaisuuden ja ympäristön suojaamista vaaratilanteissa sekä
- sellaisiin pelastustoimenpiteisiin varautumista, joihin kykenee omatoimisesti.

Omatoimisen varautumisen merkitys perustuu tämän päivän uhkakuviin. Sodan uhka koetaan nykyisin varsin pieneksi, mutta muut häiriötilanteet voivat häiritä yhteiskunnan toimintaa vakavasti. Esimerkiksi voimakkaat myrskyt, katkokset sähkön- tai vedenjake- lussa, epidemiat tai kemikaali- tai säteilyonnettomuus voi muuttaa arkea ja sen suju- mista huomattavasti. Jokaisen tulisi varautua siihen, että pystyy tulemaan toimeen noin viikon ajan omatoimisesti.

Viranomaisilla on omat ennakkosuunnitelmansa häiriötilanteiden hoitoon sekä tiedotus- ja varoitusvelvollisuus. Lisätietoja omatoimisesta varautumisesta saa esim. www.pelastustoimi.fi > Kodin turvaopas.

YLEINEN VAARAMERKKI

Vaara- ja hätätilanteessa viranomaiset varoittavat väestöä uhkaavasta, välittömästä vaarasta yleisellä vaaramerkillä.

Näin toimin yleisen vaaramerkin jälkeen:

KODIN TURVATIETOA: KOTIVARA

Kotivara on varmuusvarasto tavallisia päivittäistarvikkeita. Sillä pärjää viikon verran.

KOTIVARA

Millaisissa tilanteissa kotivaraa voi tarvita:

Jokaisella on omanlaisensa kotivara. Esimerkkejä yhden henkilön kotivarasta:

- perunaa 0,5 kg
- riisiä ja makaronia 0,5 kg
- rasvoja (margariini, öljyt) 0,5 kg
- sokeria 0,5 kg
- UHT-maitoa 0,5 kg

- juomia ja vettä 16 litraa (huomaa vesikanisteri!)
- leipää ja viljavalmisteita 1,5 kg
- maitoa ja maitotuotteita (maitojauhe, UHT-maito tms.) 1,3 kg
- hedelmiä ja marjoja 1 kg
- vihanneksia ja juureksia 1,5 kg
- lihaa, kalaa tai kananmunia 1 kg tai vastavasti proteiinipitoisia papuja, linssejä ja siemeniä
- herkuja (muroja, myslää, keksejä, suklaata, hilloja jne.) 1 kg

Kotivaraan kuuluvia välttämättömyystarvikkeita ovat mm. henkilökohtaiset lääkkeet, hygienia- ja tarvikkeet (esim. vaipat), radio ja paristot sekä taskulamppu ja paristot. Jokaiselle vauvasta vaariin varataan sopivia tarvikkeita, eikä myöskään kotieläimiä unohdeta!

Huom. kotivaraan sisältyvät joditabletit otettaisiin vasta säteilytilanteen yhteydessä viiranomaisen ohjeen mukaan.

TURVATIETOA: HÄTÄENSIAPU

Alkusammutustaidon ohella hätäensiapu on jokaiselle suositeltava kansalaistaito ja sen osaaminen kuuluu palokuntanaisten perustaitoihin.

HÄTÄENSIAPU (LISÄTIETOJA WWW.REDCROSS.FI)

Hätäensiapu on nopeaa toimintaa onnettomuuden uhrin hengen pelastamiseksi ja lisävahinkojen estämiseksi. Hätätilanteessa jokaisella on velvollisuus auttaa ja oikeus saada apua. Mitä paremmin olet varautunut onnettomuuden mahdollisuuteen, sitä helpompi sinun on toimia, jos joskus joudut onnettomuuspaikalle. Hätäensiapuun kuuluu:

- potilaan tai loukkaantuneen tilan selvittäminen
- hengityksen turvaaminen (hengitysteiden avaaminen, kylkiasento)
- verenvuodon tyrehtyttäminen (verenkierron turvaaminen)
- elvytyksen aloittaminen.

ONNETTOMUUSTILANTEEN ENSIAPU

1. Selvitä, mitä on tapahtunut

2. Hälytä apua 112

3. Estä lisäonnettomuudet

4. Pelasta hengenvaarassa olevat

5. Anna ensiapua taitojesi mukaan

6. Tarkkaile ja rauhoita

7. Välitä tapahtumatiedot ammattiauttajille

LISÄTIETOJA: TAJUTTOMAN ENSIAPU

Jos henkilö menettää äkillisesti tajuntansa tai näyttää elottomalta, selvitä ensin, onko hän herätettävissä puhuttelemalla ja ravistelemalla. Jos hän ei herää, hälytä apua 112. Noudata hätäkeskuksen ohjeita.

Avaa hengitystiet seuraavasti: kohota toisen käden kahdella sormella leuan kärkeä ylöspäin ja taivuta päätä toisella kädellä taaksepäin otsaa painaen. Katso liikkuuko rintakehä, kuuluuko hengitys tai tuntuuko poskellasi ilmavirtaus. Jos hengitys on normaali, käännä henkilö kylkiasentoon hengityksen turvaamiseksi.

LISÄTIETOJA: KYLKIASENTO

Nosta henkilön toinen käsi yläviistoon kämmen ylöspäin ja aseta toinen käsi rinnan päälle. Nosta takimmainen polvi koukkuun. Tartu kiinni henkilön hartiasta ja koukussa olevasta polvesta ja käännä hänet itseesi päin kylkiasentoon. Aseta käsi posken alle kämmenselkää ylöspäin. Jätä päällimmäinen jalka suoraan kulmaan. Varmista pään asento niin, että hengitystiet pysyvät auki. Tarkkaile hengitystä ja mahdollista heräämistä muun avun saapumiseen asti.

LISÄTIETOJA: ELVYTYS

Elvytyksen onnistumisen ratkaisee etenkin aika, joka kuluu sydämen pysähtymisestä elvytyksen aloittamiseen. Nopeasti aloitettu elvytys kaksin- tai jopa kolminkertaistaa autettavan selviytymisen mahdollisuuksia.

Aikuisen elvytyksessä avaa ensin hengitystiet. Sitten aseta toisen käden kämmenen tyvi keskelle rintalastaa ja toinen käsi sen päälle. Painele 30 kertaa käsivarret suorina rintalastaa mäntämäisellä liikkeellä noin 100 kertaa minuutissa. Anna rintakehän painua noin 4-5 cm. Jatka puhalluselvytyksellä: avaa hengitystiet uudestaan. Kohota toisen käden kahdella sormella leuan kärkeä ylöspäin ja taivuta päätä toisella kädellä otsaa painaen. Sulje sieraimet peukalolla ja etusormella. Paina huulesi tiiviisti henkilön suulle ja puhalla 2 kertaa ilmaa keuhkoihin, seuraa samalla rintakehän liikkumista. Jatka painelu-puhalluselvytystä vuorottelemalla rytmiä 30 painelua, 2 puhallusta kunnes vastuu siirtyy ammattihenkilölle, hengitys palautuu tai et enää jaksa elvyttää.

Lapsen elvytyksessä avaa hengitystiet, pidä pää edelleen ojennettuna, ja puhalla 5 pientä ja rauhallista alkupuhallusta suuhun, vain sen verran, että rintakehä liikahtaa. Nenän sieraimet pidetään suljettuina puhaltamisen ajan. Jos lapsi ei virkoa, jatka 30 painelulla. Paina yhdellä kämmenen tyvellä rintalastan alaosasta. Suhteuta paineluvoima ja -syvyys lapsen kokoon. Painamisen syvyys on kolmannes rintakehän paksuudesta. Sitten puhalla 2 puhallusta. Pidä pää ojennettuna, puhalla kevyesti. Jatka painelu-puhalluselvytystä vuorottelemalla rytmiä 30 painelua, 2 puhallusta kunnes vastuu siirtyy ammattihenkilölle, hengitys palautuu tai et enää jaksa elvyttää.

Ellet pysty puhaltamaan, yritä silti elvytystä. Jo pelkkä painelu saattaa auttaa.

SAIRASKOHTAUKSET

Sairauskohtaukset vaativat nopeaa toimintaa. Epäillessäsi sairaskohtausta turvaa potilaan hengitys ja verenkierto ja hälytä apua hätänumerosta 112. Yleisiä, nopeaa toimintaa vaativia sairauskohtauksia ovat mm.

- aivoverenkierron häiriöt (aivoinfarkti, aivoverenvuoto)
- diabeettinen sokki
- kouristelu (epilepsia, aivoverenvuoto, korkea kuume, tapaturma)
- rintakipu.

Osaamalla ensiavun voi pelastaa ihmishenkiä. Hätätilanteessa jokaisella on velvollisuus auttaa ja oikeus saada apua.

MUISTIINPANOJA, TULEVIA TAPAHTUMIA...

Onnea ja menestystä palokuntaharrastukseen!